

ΣΕΛ. 22



ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

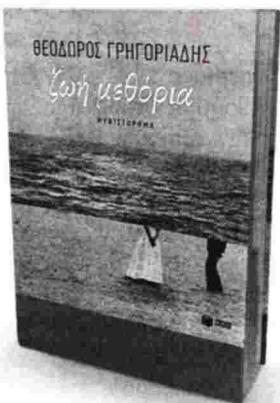
**«Ζωή μεθόρια» για
τη νεολαία των '80s**

Ο λόγος στους συγγραφείς



Tns MIKELA XARTOULIARH
mikela.loximati@gmail.com

**Η αριστερή σάσση
Ζωής που
χαρακτηρίζει τη
νεολαία του '80
κυριαρχεί στο νέο
μυθιστόρημα
του Θεόδωρου
Γρηγοριάδη, ο
οποίος προσεγγίζει
το θέμα μέσα από
την ασυμβίβαστη
ερωτική και
επαγγελματική
διαδρομή μιας
πρώιμας που
αρνείται να
λογοδοτεί στους
«ορθώς
σκεπτόμενους»**

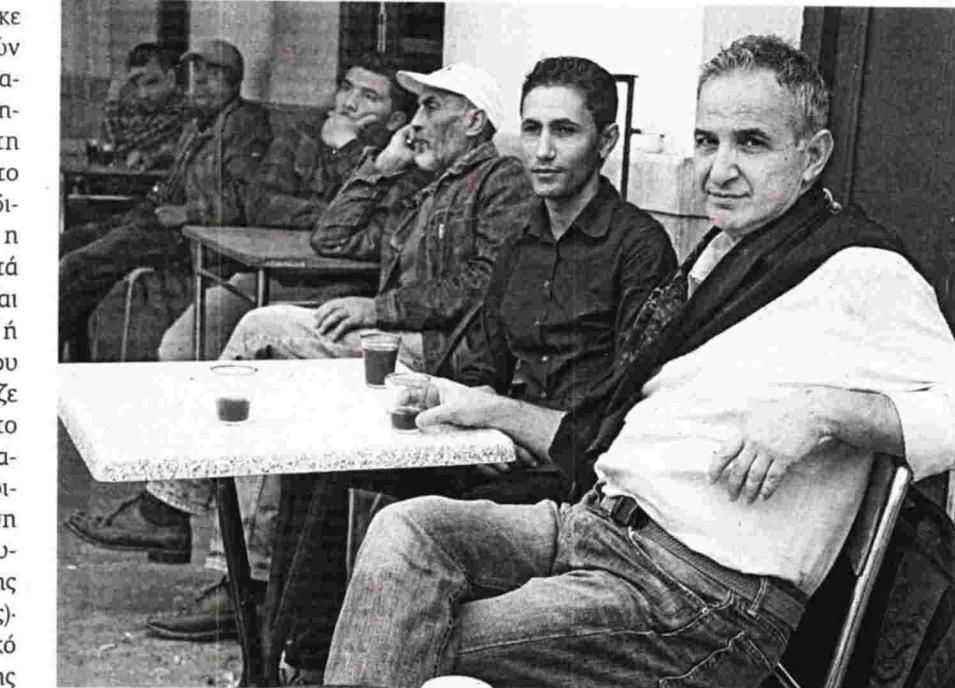


Η ΖΩΗ ΚΙΝΕΙΤΑΙ λοιπόν στη γεωγραφική μεθόριο της Ελλάδας διαβάζοντας αχόρταγα αγγλοσαξονική λογοτεχνία, βλέποντας στις Κινηματογραφικές Λέσχες Βισκόντη ή Οσιμά, ακούγοντας Joy Division, Talking Heads, Specials κ.ά. και από ελληνικά μόνο τα «Σκουριασμένα χείλη» του Κραουνάκη. Παράλληλα, ζει και στην κοινωνική και πολιτική μεθόριο, καλλιεργώντας μια προσωπική αυτονομία μέσα από συνδικαλιστικές διεκδικήσεις ή προβοκατόρικες πολιτιστικές δράσεις, αλλά και μέσα από μια ασυμβίβαστη καθημερινότητα. Αποφεύγει καθετικό σίγουρο, ντρέπεται που κατέληξε δημόσια υπάλληλος, καταδικάζει τον αποκλεισμό των Πομάκων... Ετσι έρχεται σε ρήξη με το σχολικό περιβάλλον και το επαρχιακό περίγυρο, και απομακρύνεται από την αρχιτεκτονίσσα φίλη της που ψηφίζει ΠΑΣΟΚ και ακολουθεί τον δρόμο των κοινωνικών ευκαιριών

Ωδή στη γενιά του 4%

Τι λένε Ζωή, και μόλις προστέθηκε στο πάνθεον των λογοτεχνικών πρωίδων της Αριστεράς, πρωταγωνιστώντας σε ένα μυθιστόρημα σαν road movie, το οποίο εστιάζει στη δεκαετία του '80 και κλείνει το μάτι στο σήμερα. Τότε, η αριστερή νεολαία που διαδέχτηκε τη «Γενιά του Πολυτεχνείου», πρώτη που μπήκε στα Πανεπιστήμια μετά τη χούντα, καμάρωνε να διαφοροποιείται όχι μονάχα από τη Δεξιά, φωτισμένη ή μη, αλλά και από το κόμμα εξουσίας που ευαγγελίζοταν την «Αλλαγή». Δεν έπαιζε στην κεντρική σκηνή, ωστόσο άφηνε το στίγμα της παντού, διότι έφερνε μια διαφορετική κουλτούρα ιδεών και ελευθεριών, και κρατούσε μια διαφορετική σάσση Ζωής. Αυτή ήταν η περιουσία της, και αυτήν καταξιώνει ο Θεόδωρος Γρηγοριάδης στο 13ο βιβλίο του, ζωή μεθόρια (Πατάκης), τίτλος εξαιρετικός, με νόημα κυριολεκτικό και αλληγορικό. Οι σημερινοί πολέμοι της Αριστεράς-που-κέρδισε-στις-εκλογές της 25ης Ιανουαρίου σπεύδουν να απαξιώσουν τις μούσες εκείνης της πυρνικής ευρωφαριστεράς. Τις αποκαλούν υποτιμητικά «ταγάρια», και πιστεύουν πως έτσι ξεσκεπάζουν τον Βελζεβούλ. Ο Γρηγοριάδης έχει διαφορετική άποψη. Και σαν να νοοταλαγεί εκείνη την αριστερή ετερόπτη με τα στραβά της αλλά και με την ακεραιότητά της, διότι πρόσπιτε την αυτονομία της και αρνιόταν να λογοδοτήσει στους «օρθώς σκεπτόμενους».

Στο μυθιστόρημά του υπάρχει μια χαρακτηριστική σκηνή. Η 26χρονη Ζωή, που έχει απεμπολήσει όσο μπορεί τα κοινωνικά κολλήματα, θέλει να τη σπάσει σε έναν γελούσιο ιδιοκτήτη ντίσκο της Ορεστιάδας, χορεύοντας, αυτή, μια καθηγήτρια αγγλικών στο δημόσιο σχολείο, μόνη στην πίστα με μια παρέα φαντάρων, που ούτε τους ξέρει ούτε και θα επιδίωκε να τους ξαναδεί. Ο ντι-τζέι τούς το είχε απαγορέψει μια άλλη νύχτα που ξέδιναν σόλο, ένας συνάδελφος της τούς είχε απωθήσει, εκείνη είχε αντιδράσει έξαλλη στα ρατσιστικά ήθη τους, οπότε θέλησε να επιστρέψει για να κάνει αυτό το χάπενινγκ ως διαμαρτυρία.



Η Ζωή του Γρηγοριάδη είναι ένα κορίτσι του «Ρήγα» πέρα-από-τον-«Ρήγα». Δεν σκαλίζει τα ιδεολογικά ζητήματα όπως π.χ. οι πολιτικοποιημένες πρωίδες της Μάρω Δούκα που συγκρούονται με τον μικροστισμό και τις νεοφιλελεύθερες αξίες. Ούτε και την απασχολούν οι διασπάσεις της νεολαίας του ΚΚΕ εσωτερικού που αξιοποιούνται π.χ. από την Αγγέλα Καστρινάκη, προκειμένου, θα λέγε κανείς, να υπονομεύεται ιδεολογικά τον ΣΥΡΙΖΑ μέσω της δικής της «Ρηγόδη», της Ειρήνης, πρωταγωνίστριας στο μυθιστόρημα-μαρτυρία Και βέβαια αλλάζει (Κίχλη 2014).

Η Θεσσαλονικά Ζωή, που τη λάτρευαν και τη φοβούνταν για τον παρορμπισμό της, πούλαγε μεν τις εφημερίδες του «Ρήγα Φεραίου» στη Φιλοσοφική του ΑΠΘ, όμως τώρα, ενώ κουβαλάει τον παλιό αριστερό εαυτό της, θέτει πια σε εφαρμογή τις ιδέες της ανεξαρτησίας και της προσωπικής της ελευθερίας. Ιδέες οι οποίες την οδηγούν σε μια μεθοριακή συνθήκη που τη γεμίζει αλλά και την τραυματίζει. Ο συνομίλικός της Γρηγοριάδης αποκρυπτογραφεί αυτήν τη συνθήκη χρησιμοποιώντας ως κλειδί

τη συναισθηματική και την επαγγελματική διαδρομή της πρωίδας στα χρόνια 1981-1987, όταν διδάσκει -όπως διδάχει και ο ίδιος- σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ορεστιάδα, στο Διδυμότειχο και στην Ξάνθη. Οταν, ενώ κυριαρχεί το όραμα μιας νέας Ελλάδας που έχει μόλις γίνει δεκτή στην ΕΟΚ, εκείνη επιλέγει να ψηφίσει το μικρό ΚΚΕ εσωτερικού, το οποίο όμως μπορούσε να χωρέσει ως αίτημα το όραμα Ζωής μιας ασυνήθιστης γυναίκας.

Από αυτήν τη σκοπιά, αυτό το μυθιστόρημα είναι ένα πολιτικό σχόλιο για την εποχή μας, και δεν είναι τυχαίο ότι ο 58χρονος Γρηγοριάδης το σχεδίασε τα τρία τελευταία χρόνια. Οπως μου έλεγε: «Τότε διεκδικούσε τη διαφορετικότητα στη Σχολή, στο σπίτι, στη δουλειά. Διεκδικούσε να δηλώσεις το στήγμα σου που σήμαινε έναν άλλο, έναν αριστερό, τρόπο ζωής. Σήμερα κουβαλάμε το στήγμα μας, όμως δεν έφερουμε εάν το καθορίζουμε εμείς ή μας καθορίζει αυτό. Γ' αυτό νομίζω πως εκείνη η γενιά του 4%, ίσως μπορεί να δώσει ένα μάθημα Ζωής στη σημερινή γενιά του 36%».

**Ζωή, Ελλην,
Θεόδωρος**

Η ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ πρωίδη του Γρηγοριάδη, που εκπροσωπεί την αριστερούντα του '80, διαδέχεται την Ελληνή του, που κι εκείνη, με τον ερωτικό της κώδικα απέναντι σε έναν άγνωστο, κατάφερε να εκφράσει μια εποχή: τη σημερινή εποχή της ρευστότητας, της αβεβαιότητας, της αλληλεγγύης (Το μυστικό της Ελλής, Πατάκης 2012). Η Ζωή εμφανίζοταν όμως και στο Παρτάλι του (Πατάκης 2001), που καθέριζε το '70 μέσα από έναν παρενδυτικό χαρακτήρα. Το ιδιαίτερα ενδιαφέρον στο τωρινό μυθιστόρημα του Γρηγοριάδη είναι η διαρκής αλλαγή οπτικής γωνίας, και ο τριπλής παρακολούθηση της Ζωής της Ζωής μέσα από την πρωσωπική της ματιά, μέσα από τη ματιά των άλλων, και μέσα από τις αναστοχαστικές σημειώσεις της όπου δοκιμάζει τη λογοτεχνική φωνή της. Κάτω από τις γραμμές κρύβονται πολλά στοιχεία της πρωσωπικής βιογραφίας του Γρηγοριάδη, όμως μεταβολίζονται αριστοτεχνικά. Δεν είναι ν' απορεί κανείς που η ζωή μεθόρια πάλλεται από μια σπάνια εσωτερική αλήθευση και αγκιστρώνει τον αναγνώστη.

Αριστερή διαφορετικότητα

και της γκλαμουριάς.

Το καταλυτικό είναι όμως ότι η Ζωή ζει και στην ερωτική μεθόριο, θέλοντας και αρνούμενη τις σχέσεις, ιδιόμορφη αλλά και νευρωτική, μοιραλατρική, και εντέλει ευάλωτη. Ο Γρηγοριάδης, ως καλός συγγραφέας της έμφυλης ετερόπτης, συλλαμβάνει με οξύδερκεια τις μεταπώσεις της, και μέσα από αυτές παρακολουθεί το πνεύμα της εποχής της να αλλάζει. Εδώ έγκειται η πολύτιμη συνεισφορά του στη λογοτεχνική απο-

τύπωση του προφίλ αυτής της γενιάς «που είχε αναγάγει σε θεωρία τον έρωτα και πολλές φορές τον εξασκούσε αμήκανα...»

Η Ζωή είχε γκόμενο έναν Σύρο φοιτητή που τη σεβόταν. Και τώρα θέλει να είναι η αγαπημένη ενός συνομήλικού της ναυτικού με τον οποίο κάνει εξαίρετο κρεβάτι, θέλει και να έχει σύντροφο εν αναμονή έναν γιατρό παρότι τη θεωρεί γραφική, αλλά θέλει και να το ρίκνει έξω με ένα πλήθος παράξενων ή λοιύμπεν φίλων. Οταν όμως θα κάσει τον έλεγχο της Ζωής της, όταν θα βρεθεί αντιμέτωπη με τον θάνατο, θα πέσει σε κατάθλιψη, θα παγώσει συναισθηματικά και θα αρχίσει να γίνεται μια γυναίκα χαοτική, σε μόνιμο πανικό. Βρισκόμαστε πια στα 1987, και η πρωταγωνίστρια του Γρηγοριάδη γράφει στο ημερολόγιό της: «Ενιωθαί ότι έμπαινα σε μια νέα εποχή όπου στραγγαλίζονται οι ιδέες και οι σχέσεις, κι ότι εγώ ήμουν ένα σύμπτωμά της».